

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Ändring av detaljplanerna S 42, S 264, DP 12, DP 155, DP 605 för Nya Östbergatunneln, fastigheten Sicklaön 37:11 med flera fastigheter på västra Sicklaön

Förslag till beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden uppdrar åt planenheten att upprätta förslag till detaljplan.

Sammanfattning

Syftet med ändringen av berörda detaljplaner är att säkerställa att en ny dagvattentunnel kan komma till stånd genom att komplettera detaljplanerna med ett markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar. Gällande markanvändning och byggrätter kommer att kvarstå ovan mark. I detaljplanearbetet ska utredas om markreservat är nödvändigt inom områden som i gällande detaljplaner är utlagda som allmän plats. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslutade om positivt planbesked den 19 februari 2020, § 28.

Dagvattentunneln anläggs av Stockholm Vatten och Avfall och är planerad att byggas från Norra Hammarbyhöjden i Stockholms stad under Hammarbybacken, Sickla kanal, Sickla udde, Värmdöleden och Henriksdalsberget för att sedan mynna ut i Saltsjön vid Finnboda. Den nya dagvattentunneln innebär inte något nytt utsläpp utan endast en flytt av befintlig utsläppspunkt. Inom Nacka kommun går dagvattentunneln helt under mark, endast mynningen till en arbetstunnel vid Finnboda ligger ovan mark. Arbetstunneln kommer att kvarstå även efter byggskedet och då användas som servicetunnel. Arbetstunnelns mynning ligger inom ett område av riksintresse för kulturmiljövården samt inom strandskydd.

Parallellt med Nackas detaljplanearbete pågår en tillståndsprocess för vattenverksamhet enligt miljöbalken och ett detaljplanearbete i Stockholms stad för de delar av dagvattentunneln som ligger inom Stockholms stad. Ansökan om tillstånd för vattenverksamhet hanterar även buller, vibrationer, stomljud och utsläpp som anläggningen och transporter medför. Nackas detaljplanearbete kommer att samordnas med tillståndsprocessen och Stockholms stads detaljplanearbete.

Planändringen berör ett antal detaljplaner inom Nacka, varav endast detaljplan DP 605 har pågående genomförandetid. En ändring av detaljplan DP 605 bedöms kunna prövas då tunneln bedöms vara av stor allmän vikt och inte bör påverka den pågående markanvändningen negativt.

Planenhetens preliminära bedömning är att planförslaget kan hanteras med standardförfarande, om fortsatt arbete visar att detaljplanen innebär betydande miljöpåverkan eller har ett stort allmänt intresse kommer detaljplanen övergå till utökad förfarande och därmed antas i kommunfullmäktige.

Planarbetet bekostas av Stockholm Vatten och Avfall AB.

Ärendet

Syfte

Syftet med ändringen av berörda detaljplaner är att säkerställa att en ny dagvattentunnel kan komma till stånd genom att komplettera detaljplanerna med ett markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar. Ändringen säkerställer därmed möjligheten att bilda ledningsrätt för tunneln i en kommande lantmäteriförrättning.

Läge

Dagvattentunneln är planerad att byggas från Norra Hammarbyhöjden i Stockholms stad under Hammarbybacken, Sickla kanal, Sickla udde, Värmdöleden och Henriksdalsberget för att sedan mynna ut i Saltsjön vid Finnboda. Dagvattentunneln byggs av Stockholm Vatten och Avfall AB och kallas för Nya Östbergatunneln. Dagvattentunneln är tänkt att bli en förlängning på dagvattentunneln från Östberga och ska ta hand om dagvatten från Enskedefältet och Björkhagen. Tunneln byggs genom att borra och spränga från två håll, dels via en arbetstunnel i Finnboda, dels via en arbetstunnel väster om Hammarbybacken i Stockholms stad. Vid tunnelmynningarna anläggs tillfälliga etableringar under byggtiden och transporter kommer att åka till och från områdena.

Dagvattentunnelns föreslagna sträckning berör i Nacka kommun fastigheterna Sicklaön 37:10, 37:11, 37:17, 37:35, 37:42, 77:1, 78:1, 78:2, 78:3 och 392:1. Eventuellt kan ytterligare fastigheter tillkomma beroende på tunnelns slutliga sträckning. Nacka kommun är fastighetsägare till Sicklaön 37:11, 37:17, 37:35 och 77:1. Resterande fastigheter ägs av olika bostadsrättsföreningar, samfällighetsföreningar och företag. Detaljplaneändringen innebär inga ändringar av markägoförhållandena. Tunnelsträckningen behöver anpassas till både geologiska förutsättningar och andra tunnlar i området, exempelvis andra avloppsledningar som ansluter till Henriksdals reningsverk och till nya tunnelbanan till Nacka.

Terrängen för den föreslagna sträckningen är mycket varierad men markförhållandena utgörs till största del av urberg med mindre inslag av glacial lera och fyllning.

Detaljplaneändringens innebörd och parallellt pågående processer

Detaljplaneändringen innebär att berörda gällande detaljplaner föreslås kompletteras med ett markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar, ett så kallat u-område. Gällande markanvändning och byggrätter kommer att kvarstå ovan mark.

I detaljplanearbetet ska utredas huruvida det är tillräckligt att markreservatet läggs till inom mark som i gällande detaljplaner är utlagd som kvartersmark eller om planändringen även ska gälla inom områden som i gällande detaljplaner är utlagda som allmän plats.

Preliminära området som berörs av detaljplaneändringen, gröna områden är idag planlagda som allmän plats, gula områden som kvartersmark. Gråmarkerade områden är idag planlösa. Kartbild från Stockholm Vatten och Anfall AB.

Inom Nacka kommun går dagvattentunneln helt under mark, endast mynningen till arbetstunneln vid Finnboda ligger ovan mark i anslutning till dagvattenledningens utlopp. Arbetstunneln kommer att kvarstå även efter byggskedet och då användas som servicetunnel. Arbetstunnelns mynning ligger inom ett område av riksintresse för kulturmiljövården samt inom strandskydd och behöver därför studeras vidare så att påverkan på omgivningen minimeras. Utloppet sker i Saltsjön och mynnar under vattenytan vid Finnboda, norr om Danvikshem och strandpromenaden. Strandpromenaden ska vara tillgänglig under hela byggskedet.

Ändringen av detaljplanerna innebär att berörda fastighetsägare kommer att få en restriktion på utnyttjandet av sin fastighet inom det område där markreservatet läggs ut. Området ligger dock huvudsakligen djupt under mark och bedöms inte påverka markanvändningen ovan mark. Däremot kommer möjligheten att borra bergvärme att begränsas inom de

områden som berörs av markreservatet. Stockholm Vatten och Avfall AB kommer att ansöka om en lantmäteriförrättning för att få ledningsrätt för tunneln. Stockholm Vatten och Avfall AB:s avsikt är att teckna avtal med berörda fastighetsägare som kan ligga till grund för beslut om ledningsrätt. Detaljplaneändringen innebär dock en möjlighet att bilda ledningsrätt även om avtal inte kan tecknas med alla berörda fastighetsägare.

Även Stockholms stad påbörjar ett planarbete för att pröva motsvarande ändring av detaljplaner för de delar av dagvattentunneln som ligger inom Stockholms stad. Samordning kommer att ske med Stockholms stad under planprocessen.

Utbyggnaden av dagvattentunneln kräver även tillstånd för vattenverksamhet enligt miljöbalken inklusive en miljökonsekvensbeskrivning, då utbyggnaden medför bortledning av grundvatten och arbeten i vatten. Parallellt med detaljplanearbetet arbetar Stockholm Vatten och Avfall AB därför med en ansökan om tillstånd för vattenverksamhet hos mark- och miljödomstolen. Ansökan hanterar även buller, vibrationer, stomljud och utsläpp som anläggningen och transporter medför. Detaljplanearbetet kommer att samordnas med tillståndprocessen.

Den nya dagvattentunneln innebär inte något nytt utsläpp utan endast en flytt av befintlig utsläppspunkt nedanför Danvikshem cirka 40-100 meter österut. Det dagvatten som i framtiden kommer släppas ut i Saltsjön håller därmed samma kvalitet som det dagvatten som släpps ut idag. Ingen rening sker i tunneln eller i anslutning till tunnelmynningen utan den rening som sker, sker liksom idag lokalt uppströms inom kvartersmark, via lokalt omhändertagande av dagvatten med mera.

Gällande översiktsplan och gällande detaljplaner

Enligt Nackas översiktsplan 2018 anges tät stadsbebyggelse som markanvändning. Vidare omfattas del av det tilltänkta området för dagvattentunneln, arbetstunneln och mynningen av riksintresse för kulturmiljövården samt strandskydd.

Markanvändningen inom de berörda gällande detaljplanerna är bland annat bostäder, vårdboende, parkering och allmän plats (gator och park).

Planändringen berör följande detaljplaner:

- Stadsplan (S 42) som vann laga kraft den 23 september 1966
- Stadsplan (S 264) som vann laga kraft den 7 december 1976
- Detaljplan (DP 12) som vann laga kraft den 22 december 1988
- Detaljplan (DP 155) som vann laga kraft den 19 juni 1997
- Detaljplan (DP 605) som vann laga kraft den 16 juni 2017

Eventuellt kan ytterligare någon detaljplan komma att beröras av planändringen beroende på tunnelns slutliga sträckning.

Detaljplan DP 605 har pågående genomförandetid fram till den 16 juni 2027. För övriga detaljplaner har genomförandetiden gått ut. Genomförandetiden innebär en garanti för de fastighetsägare som ingår i planområdet att detaljplanen inte kommer ändras under den utsatta tiden. Enligt plan- och bygglagen kan en planändring göras under genomförandetiden om förändringen är av stor allmän vikt. Planenheten bedömer att dagvattentunneln och den förslagna sträckningen är av stor allmän vikt för att ha rätt kapacitet för hantering av framtida dagvatten och för att kunna avskilja dagvatten från avloppsvatten. En ändring av detaljplan DP 605 bedöms även kunna prövas då tunneln går förhållandevis djupt under mark inom detaljplan DP 605 och därmed inte bör påverka detaljplanens pågående markanvändning negativt.

Planbesked

Planenheten mottog den 6 augusti 2019 en begäran om planbesked från Stockholm Vatten och Avfall AB för ändring av berörda detaljplaner för att säkerställa att ledningsrätt för tunneln kan bildas, MSN 2019/84. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslutade den 19 februari 2020, § 28 att det är lämpligt att pröva åtgärden i en planprocess. Bakgrunden till Stockholm Vatten och Avfall AB:s ansökan om planbesked är att den dagvattentunnel som finns idag är sammankopplad med utloppsledningarna från Henriksdals reningsverk. Vid kraftiga regn innebär detta ett problem då ledningarna har för dålig kapacitet, vilket medför att avloppsvatten ibland måste bräddas och släppas ut orenat i Saltsjön. Med kommande klimatförändringar antas fler kraftiga regn inträffa samtidigt som havsnivåerna beräknas bli högre vilket enligt Stockholm Vatten och Avfall AB försämrar kapaciteten på dagvattenledningarna. Genom att separera dagvattnet från reningsverkets avloppsvatten kan förutsättningarna förbättras väsentligt så att orenat avloppsvatten inte behöver släppas ut orenat vid skyfall.

Konsekvenser ur brottsförebyggande perspektiv

Planändringen bedöms inte medföra varken negativa eller positiva konsekvenser för området ur ett brottsförebyggande perspektiv. Mynningen till arbetstunneln, som ska kvarstå som servicetunnel i driftskedet, behöver ges en genomtänkt utformning för att inte upplevas som en otrygg plats.

Planarbetets bedrivande

Planenhetens preliminära bedömning är att planförslaget kan hanteras med standardförfarande enligt PBL 5 kap. 6 § då det:

- är förenligt med översiktsplanen och länsstyrelsens granskningsyttrande om översiktsplanen
- inte är av betydande intresse för allmänheten eller i övrigt av stor betydelse
- inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan

I ett tidigt skede under kommande planprocessen kommer en undersökning om betydande miljöpåverkan tas fram samt ytterligare bedömning göras kring allmänhetens intresse av detaljplanen. Om det då framkommer att detaljplanen innebär betydande miljöpåverkan

eller har ett stort allmänt intresse kommer detaljplanen övergå till utökat förfarande och därmed antas i kommunfullmäktige. Samordning kommer att ske med Stockholms stad.

Tidplan

Samråd	november 2020
Granskning	mars 2021
Antagande	juni 2021

Ekonomiska konsekvenser

Planarbetet bekostas av Stockholm Vatten och Avfall AB och belastar därmed inte kommunens ekonomi. Planavtal ska tecknas med Stockholm Vatten och Avfall AB.

Utbyggnaden av dagvattentunneln kommer att beröra kommunal mark och anläggningar samt pågående och planerade stadsbyggnadsprojekt på delar av västra Sicklaön. Ett genomförandavtal ska därför tecknas mellan Nacka kommun och Stockholm Vatten och Avfall AB. Avtalet syftar till att säkerställa att både kommunens och Stockholm Vatten och Avfall AB:s projekt kan genomföras med så begränsade störningar som möjligt samt reglerar ersättningsfrågor och samverkan under och i samband med genomförandet av projekt Nya Östbergatunneln. Avtalet bör vara undertecknat innan detaljplanen antas.

Konsekvenser för barn

Utbyggnaden av dagvattentunneln innebär förbättrade möjligheter att ta hand om ökande dagvattenflöden, vilket är positivt för alla medborgare. Under byggtiden kan barn och andra påverkas av transporter, buller och sprängningar från bygget. Det är viktigt att säkra trafiklösningar finns under byggtiden. Villkor för utbyggnaden kommer även att regleras i den dom om tillstånd som beslutas av mark- och miljödomstolen i enlighet med reglerna i miljöbalken.

Susanne Werlinder
Enhetschef
Planenheten

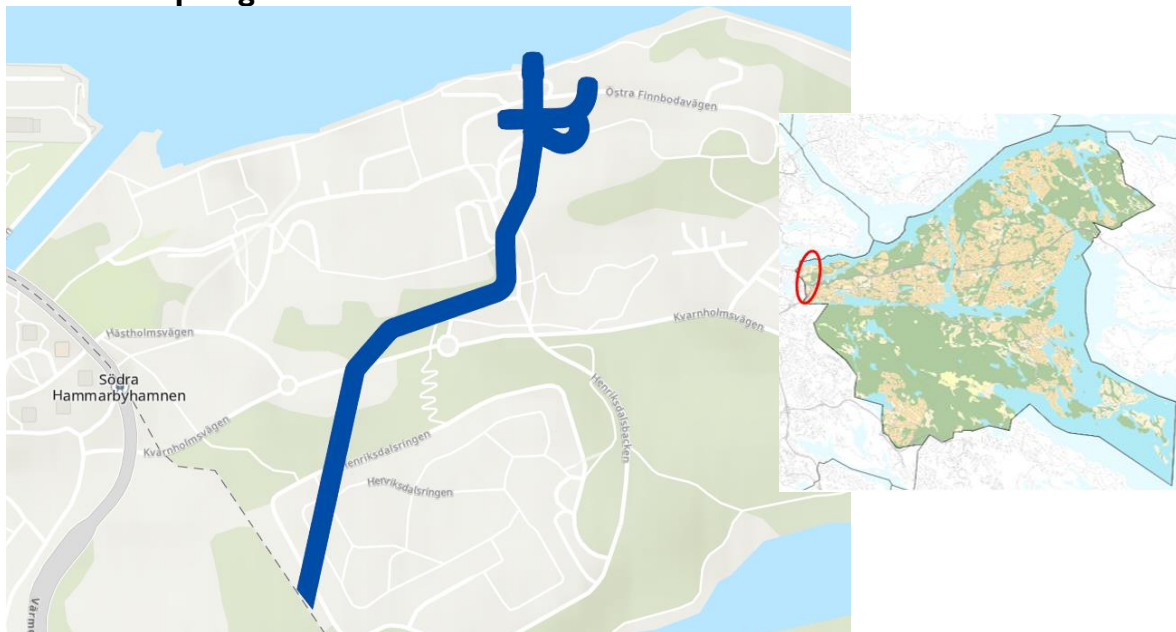
Therese Sjöberg
Planarkitekt
Planenheten

Bilaga:

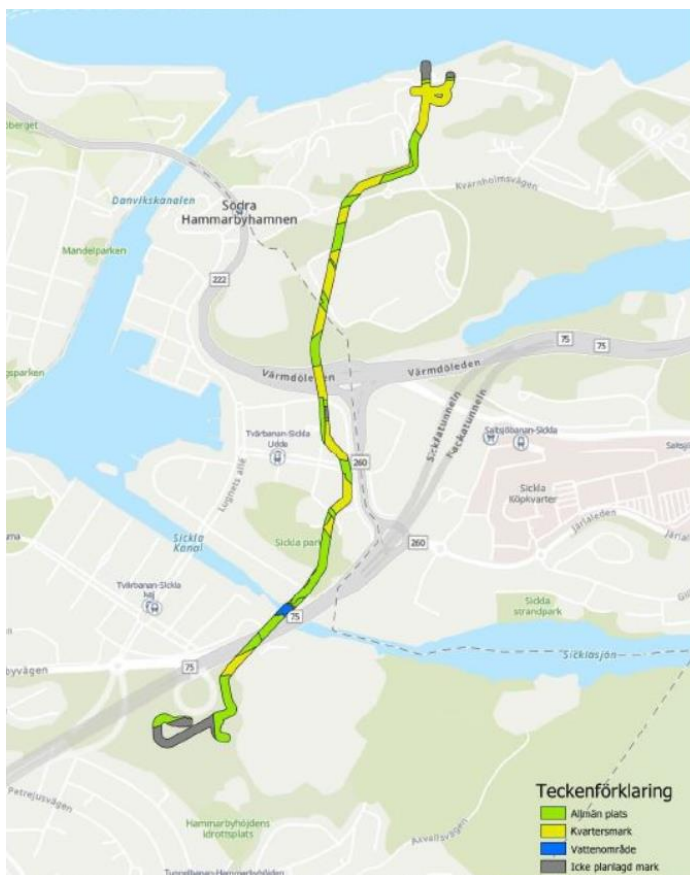
Protokollsutdrag från miljö- och stadsbyggnadsnämndens beslut om positivt planbesked, den 19 februari 2020, § 28

Preliminär plangräns

Planändringens ungefärliga avgränsning inom Nacka kommun, kartbild från Stockholm Vatten och Avfall AB. Den lilla kartan visar var i Nacka området ligger.

Dagvattentunnels hela sträckning, inom Nacka kommun och Stockholms stad, kartbild från Stockholm Vatten och Avfall AB.